

N:o 52.

Af Herr A. Bäckström: Om utfärdande af en författning till ordnande af Byalagens angelägenheter, samt med förslag till en dylik författning eller "Byaordning".

Ingen, som aldrig så litet deltagit i kommunalärendens behandling, lär kunna bestrida, att en lucka i lagstiftningsväg förefinnes vid ordnandet af byalagens såväl ekonomiska som administrativa angelägenheter, hvilken lucka, i synnerhet hvad beträffar de nordligaste provinserna af vårt land, är särdeles i ögonen fallande, enär inom dessa provinser innevånarnes antal i många af dessa byar uppgår till 1,000 personer och derutöfver.

Det är ju alldeles gifvet och oundvikligt att dessa samhällen skola hafva många gemensamma angelägenheter att ordna, såsom byggande och underhåll af byvägar, stängsel, fattig- och skolhus, gemensamma fisken, qvarnar, ängar, betesmarker och allmänna platser m. m. Men mig veterligen finnes ingen gällande författning, hvarefter sådana angelägenheter kunna ordnas eller gifva bindande kraft åt byastämmobeslut, annorledes än att alla, som beslutet rör, godkännt det med sin underskrift, hvilket dock torde vara föga bindande för de jemt omvexlande åboarne och efterträdarne. I de större byarne, hvars antal är stort, är det ytterst sällan, om ens möjligt, att alla, som saken rör, komma tillstädes å de beramade sammanträdena, hvadan det alltför ofta inträffar att de undandraga sig efterlefnaden af de fattade besluten, helst om dermed äro förenade utgifter och besvär, besluten må vara så nödvändiga som helst och förestafvade af majoritetens mening.

Ett Kongl. Bref af den 20 Februari 1742 till Landshöfdingarne i Norrland om upphjelpande af landets kultur och dermed åtföljande projekt till byaordning af icke mindre än 36 §§ finnes; men hvilket mig veterligen ej blifvit någon lag annorstädes än uti Gefleborgs och Vester-Norrlands län, der med anledning deraf upprättats en byaordning, nog vidlyftig och egen i sitt slag, innehållande 48 §§, fastställd af Kongl. Maj:t den 8 Augusti 1758. Om detta projekt och deraf föranledda byaordning för de tvänne nämnda länen kunde vara tillämplig på sin tid, samt innehålla många beaktansvärda regler, synnerligast om skogsvården, som redan då ansågs för en vigtig sak, så lärer den dock nu i de flesta fall vara otillämplig och möjligen uti åtskilligt stå i strid med derefter utfärdade lagbestämmelser.

En byaordning är derföre nu ej mindre nödig, utan fastmer af behovet påkallad.

En sådan borde, efter mitt förmenande, baseras på samma grund som kommunalförfattningarne och blifva en ny, länge saknad, länk uti samhällenas stora lagstiftningskedja.

Då Riksdagen tar hand om rikets gemensamma angelägenheter, Landsingen om länens och Kommunalstyrelsen om kommunernas, så skulle byastämman eller byastyrelse handhafva byalagens, men för de sistnämnda finnes ännu ingen lag, som ger gällande kraft åt dess förhandlingar och beslut eller utstakar gränserna för dess befogenhet.

Af sådan anledning föranlåtes jag hemställa:

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om utfärdande af en byaordning, hufvudsakligen fotad på de grunder hosföljande förslag anger.

Men om en byaordning, utfärdad för hela riket, måhända icke skulle lämpa sig för dess olika provinser, så vore det önskligt om Riksdagen beslutade hos Kongl. Maj:t i lika underdånighet anhålla,

det Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de olika länen lemnades rätt, att på framställning af vederbörande Landsting göra de ändringar och tillägg i byaordningen, som af lokala eller andra omständigheter kunna finnas påkallade.

Förslag till Byaordning.

§ 1.

Hvarje särskild by eger att sjelf ordna sina gemensamma angelägenheter, hvilka icke höra till annan myndighets åtgärd eller eljest i allmän lag och författningar äro bestämda; allt i den ordning härefter stadgas.

§ 2.

Den, som i by eger eller besitter fast egendom, är i byastämmas förhandlingar och beslut berättigad deltaga.

§ 3.

Till byastämmas beslutanderätt höra byvägars anläggande, underhåll och delning, för byn nödiga fattig- och skolhusbyggnader med deras underhåll; förvaltning af gemensamma fisken, betesmarker, skogar och platser, eller hvad annat byn gemensamt rör eller eger, öfverenskommelse om stängsel enligt stängsellagen, utseende och befullmäktigande af ombud uti sina juridiska angelägenheter samt upprättande af ordningstadgar med utsättande af lämpliga viten, der de anses nödiga; skolande dock dessa stadgar underställas Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning och fastställelse.

§ 4.

I hvarje by skall, efter gammalt bruk, finnas en ålderman, som, derest han ej väljes för en tid af högst 4 år för hvarje gång, skall turvis årligen genom å byn och börja med åbo N:o 1, der åldermans tur förut ej finnes.

§ 5.

Då ålderman finner eller varder af annan granne tillsagd om ärende, som af byastämman bör afgöras, sammankalle byamännen genom skriftliga bud-

kafflar, till byastämman å bestämd tid och ställe inom byn. Sådan budkaffe, som skall innehålla öfverläggningsämne, delgifves byamännen genom af åldermannen beordrad pålitlig person, som grannarne emellan densamma fortskaffar, samt derå tecknar bevis när sista grannen i byn deraf erhållit del, hvarefter den till åldermannen aflemnas.

Mom. 2. Rör ärende flera än en by, sammanträda åldermännen och besluta om tid och ställe för gemensamt sammanträde. Kunna de sig ej om samlingsställe förena skall det ske i den by, som har flesta delegare och hvarje ålderman verkställe kallelse inom sin by, efter hvad i mom. 1 sagdt är.

Mom. 3. Budkaffe skall vara delgifven sista grannen i byn minst en dag, om ärendet ej föranleder ny utgift, men i sådant fall minst 8 dagar före sammanträdet.

Budkaffe, sålunda delgifven, skall utgöra laglig kallelse äfven för den händelse att någon eller några ej vore tillstädes vid passerandet af hans bystad. Kostnaden för budkaffens kringbärande skall af byalaget ersättas.

§ 6.

Sedan byamän, på kallelse sagd är, sammanträdt, före ålderman ordet, derest byastämman då ej utser annan ordförande antingen för tillfället eller på längre tid. Varder ordförande på längre tid antagen, ege ock han, under den tid han utsedd är, utfärda budkafflar i likhet med hvad för ålderman stadgadt är. Der flera än en by sammanträda, utses ordförande för tillfället, dock om tvänne byar äro så sammanbundna, att årliga gemensamma byastämmor måste hållas, då ega de ock utse ordförande för längre tid.

§ 7.

Mom. 1. Ålderman eller utsedd ordförande skall föredraga de ärenden som å budkafflen finnas upptagna och tillse att inga andra komma till afgörande. Ordföranden, som leder diskussionen, skall, efter det den förklarats slut, så framställa proposition, att den kan med ja eller nej besvaras samt gifva tillkänna, om han anser ja eller nej öfvervägande och, om omröstning ej begäres, det med klubbslag fästa, som då blir byastämmans beslut. Begäres omröstning, skall den ske öppen och räkne hvarje röstande en röst, så vida ej beslutet föranleder utgift efter skatt eller fastighetsfyrk, då skatten eller fyrken för de i omröstningen deltagande beräknas; och gälle alltid enkel röstöfvervigt. Utfalla rösterna lika, gälle deras mening, som äro flera till hufvudtalet; äro rösterna ändock lika, den mening ordföranden biträder.

Mom. 2. De frånvarande kunna genom befullmäktigadt ombud sin talan och rösträtt i byastämman utöfva.

Mom. 3. För längre tid antagen ordförande eller älderman bör på byalagets bekostnad hvarje år anskaffa bestyrkt utdrag af nästlidne års fastighets- och fyrktalslängd för byn, och gälla denna för nästföljande år såsom röstlängd, hvilken skall vid byastämman-sammanträden tillhandahållas.

§ 8.

Om nytt företag inom en by fordrar utgift, skall före dess beslutande grunden för uttaxeringen bestämmas.

§ 9.

Älderman eller utsedd ordförande förer eller låter föra protokoll, som upptager det beslut stämman fattat, hvilket, innan densamma upplöses, justeras samt underskrifves af ordföranden och minst tvänne byamän. Rörer ärendet flera än en by, underskrifves det af ordföranden och minst en byaman från hvarje by.

Kan justering ej ske innan byastämman upplöses, utsätte då stämman antingen viss tid för justering eller utser personer, som jemte ordföranden å dertill utsatt tid justera och underskrifva protokollet.

§ 10.

Mom. 1. Den eller de med byastämmobeslut missnöjde ega detsamma inom 30 dagar från den dag justering skett, den dagen oräknad, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverklaga och skall vid besvären fogas protokollsutdrag öfver beslutet. Försummas detta vinner beslutet gällande kraft.

Varda besvären utställda till kommunikering med byalaget, ege då klaganden få byamännen kallade till byastämman såsom i § 5 föreskrifves för besvärens delgifvande.

Mom. 2. Utdrag af byastämmoprotokoll eger hvilken byaman, som det önskar, afskrifva eller låta afskrifva, då det utan lösen af älderman eller protokollsföranden till riktigheten bestyrkes.

§ 11.

För verkställighet af laga kraftvunnet byastämmobeslut tillhör stämman utse lämplig person, som, om det gäller utdebitering och uppbörd för byakassans behof, utbetalning af dess skulder, utarrendering af byns tillhörigheter, indrifning af dess medel, eger allt sådant i byamännens namn utföra utan vidare fullmakt, samt, om så fordras, genom vederbörande myndighet söka nödig handräckning för utbekommande af de medel, som på grund af byastämmobeslut blifvit påförda, sedan restlängd deröfver å byastämman blifvit uppläst och godkänd, som ock i öfrigt, för utfående af arrenden eller andra byamedel, i rättegångsväg väcka och utföra byamännens talan, der så behofvet kräfver. Denne verkställare och kassaföreståndare, som är redovisningsskyldig, bör af byakassan njuta den ersättning, hvarom med honom kan öfverenskommas.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1873.

A. Bäckström,
från Norrbottens län.

N:o 53.

Af Herr P. Hübinette: Om jordeboksskatternas successiva afskrifning.

Som jordbruksnäringens inkomster, genom tids- och naturförhållanden, mer och mer förändras i förhållande till hvarandra, och göra den egentliga beskattningen i största grad orättvis, så anser jag en förändring af sjelfva beskattningsgrunderna vara högeligen af nöden. Jordeboksskatterna, af hvad namn de vara må, antingen grundränta, mantalsränta eller kronotonde, hafva